GEORGE MENIUC – OM AL SCRISULUI

Ludmila BALȚATU, conferențiar universitar, doctor
Departamentul Limbi și Literaturi

Abstract. *It is an outrageous fact that, nowadays the books signed by George Meniuc are very rarely reissued. The more is that, many literary creations of this Human of writing, represent for the readers of all ages not just behaviour models, but lessons of moral standing, an urge to love the native places, to appreciate our relatives, parents, friends and of course to take care of those whome you gave birth.*

Moreover, G. Meniuc, by means of his literary creations, contributes to the reader's enlargement of the knowledge horizon.

E regretabil dar, de la bun început, vom remarca faptul că, în librăriile, bibliotecile sătești și orășănești, vei găsi puține cărți sub semnătura lui George Meniuc. Și, mai revoltător, multe dintre ele "zac" pe polițe, fiind editate încă mai de demult, pe când se scria cu caractere chirilice.

Și iată că a sosit momentul ca, în legătură cu aniversarea a 100 de ani de la nașterea a acestei remarcabile personalități, să vadă lumina tiparului, sub semnătura lui G. Meniuc, cartea ce poartă titlul sugestiv «Pe rug fiecare devine liber». În ea sunt înserate 24 de poeme, care denotă faptul că, după cel de-al Doilea Război Mondial, scriitorul ne-a transmis gândurile sale printr-o limbă intactă. La această ultimă apariție a creației lui G. Meniuc vom reveni ceva mai târziu, fiindcă, mai întâi de toate, considerăm necesar să urmărim căile de devenire ale acestui poet, prozator și eseist, să dezvăluim sursele din care el s-a inspirat.

Ca punct de plecare, în acest sens, ne-au fost următoarele considerații ale exegeților în materie : « G. Meniuc mergea spre intuiția unei lumi arhetipale, a începuturilor mitice care este ascunsă în folclor și ținea neapărat să realizeze o viziune carnavalească în spiritul râsului popular.

Creația lui Eminescu și cea a lui Creangă erau pentru el modele și datorită faptului că au în structura lor intimă acest substrat arhetipal. Sufletul acestor creatori este îngemănat genealogic cu cel al poporului lor » [1].

Așadar, din studiile criticilor literari cu privire la caracterul inedit al creației lui G. Meniuc, am desprins ideia că centrul în jurul căruia au gravitat preocupările poetului l-a constituit anume folclorul. Mai mult ca atât, geneza folclorului, a motivelor și imaginilor folclorice îl interesau pe el nu doar ca fenomene artistice, ci și ca mod de existență a poeziei.

Vine să confirme aceste afirmații placheta de versuri, apărută de sub pana lui G. Meniuc, ce-i întitulată „Florile dalbe".

Pagină cu pagină savurez din lectura versurilor înserate în ea: „Colind de băiat", „Colind de fată mare", „Colindul cerbului", etc. Ajung la concluzia că are perfectă dreptate L. Damian ținând să sublinieze în prefața la cartea menționată următoarele: „Această carte se va deschide în primul rând celui dornic de a învăța ceva, nu amatorului de distracții sau gimnastică verbală.

Ce-am încerca a învăța din ea? Multe. De exemplu, cum poate fi strunit, stăpânit cuvântul fără a-și încătușa, stingheri imaginația. Cum se poate da libertate imaginației, însă nu libertatea de a se sălbătici, de a se întinde anapoda, ci posibilitatea de-a se cultiva și rafina prin creștere" [2]

În sprijinul acestor idei vin și crâmpeiele din versurile ce-s adunate în placheta dată :

"Pădurilor! Voi rătăci cândva
Ca altă dată prin poene verzi
Să cat coliba Caprei cu trei iezi
De care-ades bunica-mi povestea
.....
Câmpiilor! Împodobite-n veci
De soare, fluturi și de erburi moi,
Duioase cum e tot douios la noi,
Mă veți simți când ochii mi-or fi reci? "

(*Pădurilor*)

[1] Cimpoi M."Poezia de meditație și inspirație". În : Dolgan M., Cimpoi M., "Creația scriitorilor moldoveni în școală". Chișinău : "Lumina", 1989, p.202.

[2] Damian L. "Despre G. Meniuc, distinsul poet pe care încă avem a-l descoperi". Prefață. În : Meniuc G. "Florile dalbe". Chișinău: Literatura artistică, 1979, p. 5 .

BDD-A32470 © 2019 Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:54:51 UTC)

Iar ultemele rânduri din această poezie sună ca o prorocire:

“Nu voi muri întreg, căci forțe vii
Mă țintuiesc de univers legat
Și-n veci voi fi cu voi îngemănat,
Cu voi, păduri, izvoare și câmpii...”

Întregesc aceste sincere mărturii ale poetului, așternute cu grijă pe hârtie, și datele ce le-am spicuit din biografia sa. Anume în ele se confirmă adevărul că marea, râul, munții, câmpiile îl atrăgeau pe G. Meniuc ca spații generatoare de folclor.

În genere, imaginile folclorice împânzesc toată opera lui G. Meniuc și, în cazul dat, e vorba nu doar de poezie, ci și de lucrările în proză, de eseurile create de el.

Ca să ne convingem în aceste adevăruri incontestabile, vom reproduce doar câteva pasaje din confesiunile lui G. Meniuc, ce-a expuse de el în scrierea “La rădăcina doinei” : *Dacă plaiurile noastre, coborâte-n lunci și urcate-n zarea sinilie, vrei să le cunoști lămurit și mai adânc, prietene, dacă vrei să le auzi istoria înțeleaptă și să le vezi sobrietatea pitorească, prilejul ți-l oferă cântecul popular moldovenesc, îngânat pe gură de fluier vreme de veacuri. Începe simplu, cu eternul “frunză verde” și cu nemărginitul “dor”, până nu se încheagă într-un cleștar nebănuit, în care se străvede geniul unui neam întreg. Auzi-l ori citește-l, prinde-i zbuciumata melodie, așa cum a ajuns până la noi, și versul te va duce la vetre de țărani, la stânci sihastre, la focul de târși în câmpie, la hore neastâmpărate, la coarnele plugului, la mijloc de codru verde, pe tot pământul nostru, la sânul căruia a crescut generația meșterilor făurari de azi.*

Or, cu îndemnul de mai sus G. Meniuc se adresează nu doar vârstnicilor, ci și generației în creștere..

Astfel, “Proba preocupărilor multiple ale lui G. Meniuc o aflăm și în operele lui pentru copii. N-a scris multe lucrări destinate celor mici, dar ele alcătuiesc, totuși, un compartiment pregnant al creației lui, scriitorul definindu-și și în această sferă un stil și o manieră. “Povești”, “Povestea vulpii”, “Prichindel”, ”La balul coțăfenei”, “Micul Icar”, “Colind de viteaz” sunt câteva cărți, prin care condeierul își aduce contribuția la dezvoltarea literaturii noastre pentru copii”[1], ține să sublinieze savantul cu renume E. Botezatu.

Dovadă elocventă a acestor aprecieri, formulate cu precizie și cu argumente concrete, e miniatura lui G. Meniuc „Ceva despre copil”, unde scriitorul își expune opinia privind tipul și diversitatea de scrieri literare care le-ar cointeresa pe urmașii noștri: *Vorbind despre literatura copilului, ne vom gândi că ea trebuie să transforme fantezia în adevăr și adevărul în fantezie, să creeze un mediu și un climat sufletesc, unde copilul, nestingherit de nimic, să ia parte la viața basmului în toată plinătatea inimii lui.*

Nu vom lăsa în umbră și faptul că multe scrieri ale lui G. Meniuc reprezintă pentru cititori – copii, adolescenți, vârstnici – modele de comportament, lecții de ținută morală, îndemn de a-ți iubi locurile natale, de a-ți prețui părinții, oamenii, rudele, prietenii și desigur, de a avea dragoste și grijă față de cei cărora le-ai dat viață.

În acest context ne-a atras atenția scrierea lui G. Meniuc „Suflet de copil”: *Copilăria nu cunoaște limite în trăiri sufletești. E fermecat copilul de câmpia înnoptată, unde paște caii cu focul aprins înainte și stând cu alți copii, la fel ca el, la vorbă... E fermecat copilul de aventura ce s-a desfășurat astăzi, când a pătruns în via străină și s-a încărcat hoțește cu struguri. Că a spart un geam de asemenea nu-i o pățanie tristă, ci tot fapt ce-l farmecă... Copilul e gata toate acestea să le repete mereu, să se vâre în foc dacă trebuie. Toate fenomenele externe prezintă un interes, sunt o minune. Descoperim la copil bucuria de-a întâmpina noutatea, curiozitatea de-a explora necunoscutul.*

În genere, prin creațiile sale G. Meniuc contribuie la lărgirea orizontului de cunoaștere al copilului, prezentând modele de viață demne de urmat, dar și situații, care cer a fi evitate, fiind incompatibile cu numele de Om în adevăratul sens al cuvântului.

De exemplu, în opera “Prâslea” scriitorul îi condamnă pe cei ce-s dezumanizați de instinctul agoniselii, pe cei care tind să capete averi pe căi necinstite, fiind până la urmă aspru pedepsiți.

Iar în altă poveste – “Chiriac” – G. Meniuc la fel concentrează atenția cititorului asupra pedepsei celui nedemn, accentuând triumful binelui, subliniind adevărul că în viață învinge cel ce e dotat cu istețime, spirit inventiv, ci nu doar cu forță fizică.

Și în urma lecturării acestor povești, ne vom convinge că autorul le-a plăzmuit, inspirându- se din tezaurul nostru folcloric, din înțelepciunea populară.

[1] Botezatu E. “Cheile artei”. Chișinău : « Literatura artistică », 1980, p.220.

BDD-A32470 © 2019 Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:54:51 UTC)

Ca un model demn de urmat pot fi considerate și plăsmuirile lui G. Meniuc despre animale, ce-s înzestrate la el cu trăsături umane, fapt caracteristic pentru snoava populară

De importanța unor asemenea creații, inspirate din seva populară, ne vorbește Eliza Botezatu: „S-ar putea susține că poveștile lui Meniuc, chiar și cele cu elemente de fabulos, sunt mai degrabă niște schițe despre vicii și virtuți, toate liniile convergând spre adevăruri umane și spre omul real. Personajele lor întruchipează categorii morale distincte și au prototipuri în viața reală”[1]. [4]

După cum am menționat ceva mai înainte, G. Meniuc s-a manifestat în toate genurile literare. El debutează cu volumul “Interior cosmic” – plachetă de versuri ce a văzut lumina tiparului în anul 1939 la București, conținând doar 14 poezii, selectate de autor cu o responsabilitate enormă față de cuvântul scris.

Apoi, în anul 1940, vede lumina tiparului volumul de eseuri “Imaginea în artă”. E de subliniat că aceste eseuri până în zilele noastre sunt înalt apreciate nu doar de cititorii de rând, ci și de confrații săi de condei. De exemplu, contemporanul nostru E. Galaicu – Păun evidențiază faptul că anume pe aceste două coordonate – Poezia și Eseul – G. Meniuc va funcționa întreaga viață, chiar dacă s-a realizat și în domeniul traducerilor, a scris și proză, ce-i la fel de factură eseistică.

Așadar, în mod special vom preciza că anume în eseuri G. Meniuc și-a expus concepțiile sale cu privire la creator și la artă, pledând pentru o artă în adevăratul sens al cuvântului, abordând problema individualității creatoare, ceea ce-i și conferă operei de artă o fizionomie irepetabilă. Scriitorul în repetate rânduri a accentuat și faptul că în artă se cere în mod obligatoriu nu doar studiu, talent înnăscut, ci o bogată experiență de viață ce-i adecvată liniei sale în creația realistă, un stil individual.

Anume toate cele enumerate, fiind luate în ansamblu, vor și contribui la elucidarea vieții și psihologiei omului contemporan.

Dar, să apelăm, în acest context, la câteva pasaje, spicuite din eseurile lui G. Meniuc.

Din eseul “Cheile artei” m-au impresionat următoarele gânduri: *De ce arta rezistă? Și oare ce adevăr al vieții, ce zbucium omenesc te îndeamnă să sporovăiești în ale scrisului? E bine să nu fie arta o nălucă deșartă, prietene, nu, niciodată să nu fie o nălucă deșartă, ci o chemare la fapte bune pentru oamenii tăi, un drum bine definit spre inima lor. Fără oameni arta-i un cântec în pustiu, o șuierare de vânt prin pârloage. Căci tot ce s-a durat de sute de mii de ani, în artă, s-a durat pentru oameni, și nu pentru altceva. Căci frumosul cuprinde în sine adevărul, iar adevărul cuprinde în sine frumosul.*

Iar în alt eseu -“Masa de scris” – G.Meniuc ține să atragă atenția asupra următoarelor adevăruri incontestabile: *Culegătorii de perle biografice caută să explice munca unui scriitor prin diferite orarii, apucături ciudate, preferințe ieșite din comun. Apucăturile ciudate nu pot fi un angajament. Și nici orariul. Și nici preferințele...*

În continuare scriitorul îndeosebi acentuiază: *Masa de scris poartă mai degrabă un caracter imaginar, pentru că acel real îl poate obține oricine nu-i leneș... Masa de scris, în primul rând, imaginația cea mai teribilă, din volbura căreia apar chipuri, nenumărate chipuri din popor. Și tăcerea e spartă de vocile lor neastâmpărate... E o bibliotecă ambulantă, un dor ce te urmărește fără capăt, e un tril de ciocârlie când se trag brazdele pe țarina omului.*

La o asemenea masă de scris a creat și G. Meniuc, fiind ferm convins și conducându-se de adevărul că arta scrisului cere nu doar o responsabilitate față de cuvântul așternut pe hârtie, ci și o cugetare profundă, o adevărată răspundere cetățenească.

[1] Botezatu E. “Cheile artei”. Chișinău: “Literatura artistică”, 1980, p.231.

BDD-A32470 © 2019 Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:54:51 UTC)